

SPEED

DE VRAGEN, DE ANTWOORDEN

Illegale amfetamines – met een ander woord: speed – halen ook wel eens het nieuws. Wat is speed? Welke effecten heeft het en waarom wordt het gebruikt? Wat zijn de risico's? Een kennismaking met de belangrijkste aspecten van speed en het gebruik ervan.

WAAR HEBBEN WE HET OVER?

Speed is een woord uit de populaire taal voor amfetamines. Als opwekkende middelen stimuleren de amfetamines, stuk voor stuk synthetische producten, het lichaam en de psyche. Er zijn 3 types:

- Methylamfetamine (methedrine) is het krachtigst, en wordt vooral in de Verenigde Staten en Azië gebruikt. In Europa komt het niet vaak voor in een illegale context.
- Dexamfetamine (dexedrine) wordt vooral legaal in de geneeskunde toegepast (bij narcolepsie en ADHD).
- D'l-amfetamine (benzedrine) komt in onze streken het meest voor als illegale drug.

Amfetamines worden gebruikt door wie zijn 'prestaties' wil verhogen: in sportmilieus (als 'doping' die overigens makkelijk op te sporen is), door studenten in examenperiodes, door nachtwerkers, in het uitgaansleven enzovoort.

Speed in poedervorm is doorgaans wit (soms geel of roosachtig) en verspreidt een sterke 'chemische' geur. Het middel wordt ook in de vorm van pillen verkocht. Speed is gemakkelijk te versnijden of te vervalsen.

Amfetamines – Reductil®, Captagon®, Rilatine® enzovoort – zijn op doktersvoorschrift in de apotheek legaal te verkrijgen. Op de illegale markt liggen de prijzen hoger: ongeveer € 6 tot 10 per gram.

TOEN EN NU

AMFETAMINES VROEGER...

Amfetamines werden in 1887 voor het eerst synthetisch samengesteld, maar pas in 1927 ontdekte men hun stimulerende eigenschappen. Aanvankelijk werden deze synthetische producten onder meer gebruikt als medicijn voor astma en als eetlustremmer bij obesitas. Ook voor de behandeling van depressies en bijvoorbeeld bij zwangerschapsmisselijkheid kreeg men ze wel eens voorgeschreven. Amfetamines werden met andere woorden bij nogal wat diagnoses ingezet. Ze zijn bovendien goedkoop en hebben een relatief lange werkingsduur. Tijdens de Tweede Wereldoorlog gebruikte men de middelen op grote schaal in een militaire context. Ook nadien kwamen er nog grootscheepse campagnes om amfetamines te promoten.

...EN NU

Vanaf de jaren 1950 en 1960 begon men in te zien dat amfetamines tot afhankelijkheid leiden. Het misbruik als stimulerend middel nam in bepaalde landen epidemische vormen aan, met name in Zweden, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten. Geleidelijk aan werd het gebruik beperkt en gereguleerd. Rond 1970 deed zich nog een 'speedgolf' voor, wat leidde tot een strikte wetgeving. Terwijl speed op de illegale markt in de Verenigde Staten terrein prijs moest geven ten voordele van cocaïne, trad het in de jaren 1980 in Europa op de voorgrond, naast ook andere drugs die met amfetamines verwant zijn, zoals XTC.

Het medisch gebruik beperkt zich vandaag tot de behandeling van bepaalde slaapstoornissen (narcolepsie: de ziekelijke neiging om overal in slaap te vallen) en van hyperkinesie (ADHD).

IN VLAANDEREN

Vooral jongeren en jongvolwassenen blijken volgens cijfers uit 2001 te experimenteren met amfetamines (en XTC): tussen 15 en 24 jaar gaat het om 3,9%, tussen 25 en 34 om 4% en tussen 35 en 44 om 1,6%.

DE BELGISCHE WET

Amfetamines (speed) invoeren, produceren, bezitten, gebruiken en verkopen is in België voor iedereen illegaal en dus strafbaar, ook na de recente wetwijziging van juni 2003.

Er wordt een proces-verbaal opgemaakt dat naar het parket wordt gestuurd. Dat neemt zelf maatregelen of verwijst de betrokkene naar de rechtbank. Voor amfetamines (en alle andere drugs dan cannabis) zijn de straffen door de wetwijziging verzwakt: ze bestaan nu uit een combinatie van een geldboete én een gevangenisstraf (voordien: een geldboete óf gevangenisstraf). Daarnaast benadrukt de nieuwe reglementering evenwel het belang van een vroege interventie door de hulpverlening: straffen moet het laatste middel zijn.

HET GEBRUIK EN DE WERKING

HOE WORDT HET GEBRUIKT?

Voorgeschreven amfetamines worden vooral oraal ingenomen.

Op de illegale markt zijn amfetamines meestal als poeder verkrijgbaar. Ze worden op 4 manieren gebruikt:

- Het poeder wordt gesnoven.
- Speed wordt in water of een andere vloeistof opgelost en ingespoten.
- De pillen (ook: poeder, tabletten, capsules) worden via de mond ingeslikt. Soms wikkelt men speedpoeder in een sigarettenblaadje, dat vervolgens wordt ingeslikt en in de maag 'openploft' ('bommeke').
- Bepaalde vormen van speed (methyldamfetamine) worden ook gerookt ('ice'), maar dat komt in België minder vaak voor.

Snuiven en spuiten geven een hogere concentratie van de drug in het bloed en een heviger effect, dat zich bovendien sneller laat voelen.

HOE LANG WERKT HET?

Amfetamines (speed) werken op het centraal zenuwstelsel. Hun werking lijkt op die van de natuurlijke adrenaline in het menselijk lichaam. Speed begint al snel te werken: wie snuift, voelt het effect al na een paar minuten, en wie het in een ader inspuit, vrijwel onmiddellijk. Bij orale inname duurt het 15 tot 20 minuten. De werkingsduur bedraagt ongeveer 4 tot 8 uur, afhankelijk van het type amfetamine. Het kan ook tot 12 uur of langer duren (bijvoorbeeld methamfetamines).

HOE EN HOE LANG IS SPEED OP TE SPOREN?

- . In de urine: 2 tot 4 dagen.
- . In het bloed: tot 72 uur.

Meer info: De DrugLijn (2003). *Meest gestelde vragen. Alle vragen die draaien rond drugs en urinetesting.* VAD: Brussel. (folder)

WAT DOET SPEED?

Vuistregel: de effecten van drugs verschillen naar gelang het individu (conditie, gewicht, geslacht, verwachtingen...), hoe vaak en hoeveel er wordt gebruikt, de plaats en het moment van het gebruik.

Speed onderdrukt vermoeidheid, honger en slaap. Het geeft een gevoel van energie en verlengt het uithoudingsvermogen. De hartslag versnelt en de bloeddruk stijgt. Op psychisch vlak stijgt het zelfvertrouwen en is er sprake van een euforische stemming. De concentratie neemt toe en de zelfkritiek af. Andere effecten zijn babbelzucht, overbeweeglijkheid en de tijdelijke toename van seksuele prestaties. Het gevoel beter te presteren stemt niet altijd overeen met de realiteit.

DE TAAL VAN DE STRAAT | HET SPEED-JARGON

bambino > een dosis speed om in te spuiten | **bommeke** > speedpoeder dat in een sigarettenblaadje is gewikkeld en wordt ingeslikt | **crystal, dope, pep** > speed | **factory, machinery, outfit** > injectiespuit met attributen | **een lijntje nemen** > speed snuiven | **meth-head** > een afhankelijke speedgebruiker | **shot-ten** > opgeloste speed inspuiten

WAT ZIJN DE RISICO'S?

DE RISICO'S OP KORTE TERMIJN

- . Omdat speed iemand gejaagd maakt, is deelnemen aan het verkeer gevaarlijk.
- . Speed leidt tot een energieverbruik dat niet aan het lichaam is aangepast. Waarschuwingsignalen worden genegeerd. Na de uitwerking van het middel volgt dan ook een terugslag, met als symptomen: moeheid, honger, lusteloosheid en neerslachtigheid. De neiging om opnieuw te gebruiken is groot.
- . Het lichaam kan oververhit raken en uitdrogen, met het risico op een (levens)gevaarlijke hitteberoerte. Afkoelen, rusten en water drinken, het liefst in combinatie met isotone sportdrankjes, verminderen het risico. Te veel water kan dan weer leiden tot een vergiftiging.
- . Zoals ook bij andere drugs weet je bij speed nooit precies wat je gebruikt omdat de samenstelling en zuiverheid sterk verschillen, zelfs bij poeder of pilletjes die er identiek uitzien. Een overdosis behoort dan ook tot de reële risico's.
- . De hogere bloeddruk leidt vaak tot de bijbehorende klachten: hoofdpijn, een hogere lichaamstemperatuur, buikpijn, diarree, hartkloppingen, hyperventilatie enzovoort.
- . Bij een hoge dosis kunnen gebruikers onrustig, agressief, overmoedig of juist neerslachtig worden. Wie flipt, heeft waanbeelden, zoals achtervolgingswanen.
- . Bij erg hoge dosissen kunnen zich levensbedreigende situaties voordoen: bewusteloosheid, coma, hartritmestoornissen, hersenbloedingen, ademhalingsstilstand, een aanval van epilepsie, een te hoge bloedsuikerspiegel.
- . Veel gebruikers hebben de neiging zich te krabben of aan hun huid te pulken. Hierdoor ontstaan er wondjes en ontstekingen.
- . Bij spuiten: te weinig ontsmetting en het gebruik van vuile of besmette naalden kunnen ontstekingen en abscessen veroorzaken, en besmettingen: hepatitis B, C, HIV (aids) en andere infectieziekten.

Spuitenruil

Sinds 2000-2001 is er in Vlaanderen een wettelijk kader voor een programma dat een systeem wil uitbouwen voor het verdelen en ruilen van spuiten. Apotheken staan daarbij in voor de verdeling van steriele spuiten. Sommige apothekers verzamelen ook gebruikte spuiten en nemen deel aan de spuitenruil. De eigenlijke spuitenruil gebeurt via de laagdrempelige hulpverlening (medisch-sociale opvangcentra, dagcentra, straathoekwerk). Daar wordt ook aan preventie (bijvoorbeeld inzake overdosissen) en informatieverbreiding gedaan.

DE RISICO'S OP LANGE TERMIJN (VOORAL VOOR REGELMATIGE GEBRUIKERS)

Gezondheid

- . De eetlust vermindert en het lichaam teert op zijn reserves. Gevolg: gewichtsverlies.
- . Door te weinig slaap en voeding dreigt er lichamelijke en psychische uitputting en de weerstand tegen ziektes vermindert.
- . Er dreigen complicaties voor het hart en de bloedvaten: hogere bloeddruk, hartkloppingen enzovoort.
- . Gebruikers krijgen last van puistjes, een vette huid en tandbederf.
- . Wie snuift, heeft door de beschadiging van het neusslijmvlies regelmatig neusbloedingen.
- . Gebruikers kunnen vreemde gedragingen ontwikkelen: dwangmatig gedrag, tandenknarsen, kauwen, hevige achterdocht enzovoort.
- . Psychiatrische ziektebeelden kunnen zich voordoen: depressie, psychose, angststoornissen, paranoia, agressie, wanen en hallucinaties.

Sociaal en maatschappelijk

Chronische speedgebruikers kunnen rusteloos, prikkelbaar, wantrouwig, impulsief en agressief gedrag vertonen. De drug verandert de persoonlijkheid, met alle kwalijke gevolgen van dien in de omgang met anderen thuis, op school, op het werk, in de vrije tijd... (sociaal isolement).

Zoals dat voor de meeste drugs geldt, ontstaan er ook bij de ontdekking van speedgebruik soms conflicten met de omgeving: de ouders, de partner, de school, het werk enzovoort. Dat is nog meer uitgesproken het geval als gebruikers te maken krijgen met politie en justitie.

RISICOGROEPEN

Mensen met hart- en bloeddrukproblemen, suikerziekte en epilepsie lopen extra risico's.

Speed is ook risicovol voor psychisch kwetsbare mensen.

DE RISICO'S VOOR DE VRUCHTBAARHEID EN BIJ ZWANGERSCHAP

- Vruchtbaarheid: een lage dosis speed kan de zin in seks doen toenemen, maar langdurig gebruik doet het verlangen afnemen. Er ontstaan ook potentie- en orgasmeproblemen. Op de kwaliteit van sperma- en eicellen heeft speed voor zover bekend geen invloed.
- Zwangerschap: als stimulerend middel is speed voor zwangere vrouwen een gevaarlijke drug. Het doet onder meer de bloedvaten samentrekken. Dat veroorzaakt een stijging van de bloeddruk bij moeder en kind, met mogelijk zeer ernstige gevolgen, waaronder een hersenbloeding bij de foetus en het loskomen van de moederkoek. Het leidt ook tot een verminderde bloed- en zuurstofaanvoer, met kwalijke gevolgen voor de ontwikkeling van de foetus.
Baby's van moeders die speed gebruiken, hebben een laag geboortegewicht en zijn sneller vatbaar voor infecties en ziekten. Ze hebben ook vaak last van neurologische symptomen: hyperactiviteit, snelle ademhaling, 'trekkingen' (convulsies), prikkelbaarheid enzovoort. Ze worden altijd een tijdje in het ziekenhuis geobserveerd. Onder meer de kans op wiegendood is groter.
- Borstvoeding: speed komt via de moedermelk in het lichaam van de baby en heeft negatieve effecten, onder meer op de ontwikkeling van het zenuwstelsel. Gebruik moet absoluut worden afgeraden.

Meer info: De DrugLijn (2003). *Meest gestelde vragen. Alle vragen die draaien rond drugs en zwangerschap.* VAD: Brussel. (folder)

DE RISICO'S BIJ GECOMBINEERD GEBRUIK

Speed wordt niet zelden samen met een andere drug gebruikt:

- Met kalmerende middelen of pijnstillers (opiaten, benzodiazepinen of analgetica): de effecten zijn tegengesteld. De risico's nemen toe.
- Met alcohol: door speedgebruik voelt men zich minder snel dronken, met de extra risico's van dien. Ook de prikkelbaarheid en de agressiviteit nemen toe.

Soms wordt speed gebruikt in de veronderstelling dat het XTC of cocaïne is. De effecten zijn in die gevallen onverwacht.

RAAK JE ER AFHANKELIJK VAN?

Lichamelijke afhankelijkheid is er niet, maar bij regelmatig gebruik heeft men steeds meer speed nodig om hetzelfde effect te voelen (tolerantie). De psychische afhankelijkheid is groot: er ontstaat een drang en dwang om het middel te gebruiken en na het stoppen dreigt eenerval. Vervelend is dat bij het stoppen van het gebruik negatieve gevoelens die met speed onderdrukt werden, zoals vermoeidheid en depressiviteit, weer de kop opsteken. Die kunnen verdwijnen door opnieuw... speed te gebruiken.

MEER INFO HULP

- Is iemand onder invloed, laat hem/haar dan zeker niet deelnemen aan het verkeer (auto, fiets...) of gevaarlijk werk (machines, elektriciteit...) uitvoeren.
- Als het misloopt en iemand onwel wordt (bijvoorbeeld bewustzijnsverlies, een hoge lichaamstemperatuur) is paniek uit den boze. Bel dan de 100 of 112.
- Objectieve informatie over druggebruik – in dit geval speed – en over behandelingsmogelijkheden kan voor direct betrokkenen, zoals ouders, familieleden, werkgevers, leerkrachten, jeugdwerkers, vrienden..., geruststellend zijn. Het kan helpen om de dialoog met de gebruiker opnieuw op te nemen. Ook gebruikers zelf kunnen met vragen zitten over het product en zijn werking, de risico's, hoe te stoppen, wat de wet zegt... Voor al deze en andere vragen kan je terecht bij de huisarts of de DrugLijn.

Iedereen kan anoniem bellen naar de DrugLijn (met een vast toestel bel je tegen voerdeeltarief), elke werkdag van 12 tot 21 uur en op zaterdag van 15 tot 21 uur (zon- en feestdagen gesloten). Een team van medewerkers zit er klaar om alle vragen te beantwoorden. Zij weten ook waar je in je eigen buurt het best terecht kan met vragen of voor hulp.
www.vad.be | www.druglijn.be

DE DRUGLIJN
078-15-10-20

VAD

